

Z A N A Š E S E L O

KADA TREBA POMOĆI KOD TELJENJA?

Pružiti pomoć kod rađanja morat ćemo, kada je ugrožen život matere ili ploda. Ugrožen je život roditelje, ako sam porod potraje predugo ili ako se porođajni putovi onečiste, i zaraze različitim klicama i t. d. Tele pak može stradati, kad zapne u porođajnom putu, pa se zaguši, a poslije se rastvara i time počinje trovati krv roditelje. No osim toga ima još čitav niz drugih mogućnosti, koje ugrožavaju zdravlje i život majke i teleta.

Tako ćemo morati pomagati također kod teljenja, ako dođe do nepravilnog toka, odnosno zapreka u rađanju. Takove zapreke kod rađanja mogu nastati bilo zbog smetnja kod same roditelje, ili su pak posljedice nepravilnog položaja teleta u cijelosti ili njegovih dijelova. Od smetnja kod roditelja spominjemo prejake ili preslabe trudove, suhoću ili nedovoljno otvaranje porođajnih putova, zatim zavrnuće maternice, pa nakupljanje prevelikih količina tekućine u plodnim ovojnicama i t. d. Od uzroka pak, koji su u vezi s teletom, mogu doći u obzir: prevelik ili nakazan plod, različiti nepravilni položaji njegove glave, trupa ili nogu, a mogu smetnje nastati i zbog blizanaca. No povrh toga znadu nastati poteškoće kod rađanja i zbog drugih razloga, kao što su na pr. suviše kosi pod u staji, prenaporan rad, nedovoljna prehrana ili pokvarena, pljesniva ili nagnjila hrana.

Da uzmognemo pravilno prosuditi, treba li pomagati kod rađanja, najprije ćemo točno ispitati vlasnika o svim okolnostima, koje su važne za sam porod. Tako moramo saznati za dob steonosti, trajanje i kakvoću trudnova, dalje o držanju i ponašanju roditelje, zatim jesu li izašle plodne ovojnice ili su one prsnule, pa je plodna tekućina već izašla, ili nije li možda već tkogod drugi pomagao i tako dalje.

Tek nakon toga pristupit ćemo pregledu roditelje, a za tu svrhu mora se pripremiti ona i pomagač. Porođilja se priprema za pregled na taj način, da u njenoj okolini učinimo dovoljno slobodnog prostora (treba ukloniti susjedne životinje ili predmete), zatim očistimo stajnicu i stavimo čistu stelju pod životinju. Dalje treba oprati okolinu stidnice, rep i stražnju stranu bedara mlakom vodom i sapunom, pa uobičajenim raz-

rijeđenim raskužilom, a stražnji trup pokriti čistom plahtom. Tako isto treba se pripremiti i sam pomagač, t. j. najbolje je da radi bez košulje ili bar bez rukava, u majici, zatim da pažljivo opere ruke, obreže nokte i potom ruke raskuži. Iza toga treba ruke namazati uljem ili mašću.

Tek nakon toga pristupamo pregledu, t. j. uvučemo šaku, skupivši prste u obliku klina u rodnicu, da ustanovimo, nije li suviše suha, sužena ili natečena, a potom se uvjerimo o veličini i položaju ploda. Pregledavati treba oprezno, ne izvlačeći prečesto ruku iz rodnice, ni dirati različite predmete, da ne ozlijedimo porođajni put.

Tim pregledom moći ćemo ustanoviti, da li je otežanom rađanju kriva roditelja ili plod. Češći su razlozi uzrokovani nepravilnim položajem teleta, i to glave ili nogu. Tako može biti glava zavrnutu ili zaostaje, pa tada može biti položena na bok, plečku ili je spuštena na prsa ili zabačena na leđa. Prednje opet noge mogu biti savijene u pojedinim zglobovima ili su ukrštene iznad šije, a stražnje su noge savijene u skočnom ili zdjeljično-bedrenom zglobu. Povrh toga može biti nepravilnosti i u položaju cijelog ploda, t. j. njegove kičme ili trbuha, kao što su poprečni ili okomiti položaji. Konačno mogu biti zaprekom i blizanci ili preveliki plodovi.

Kod pomaganja treba se držati nekih temeljnih pravila. Tako treba prije samog pomaganja ustanoviti pravi uzrok smetnje, a tek onda postupati po planu. Izvlačiti plod smijemo, tek pošto je ispravljen krivi položaj. U tu se svrhu služimo užetima, koja smiju potezati najviše 4 čovjeka, inače bi mogle nastati nepoželjne posljedice. Potezati se mora pod ravnanjem pomagača, i to polagano, istodobno i samo u vrijeme dok se napinje roditelja. Prestati treba potezanjem, kad životinja legne ili ustane. Nepravilni položaji glave i nogu izravnavaju se samo u maternici, a ne u zdjelici. Ako je plod već dopro onamo, treba ga potisnuti natrag. Dalje je poznato, da se lakše ispravlja plod ili njegovi udovi, dok životinja stoji, ako pak ne može više stajati, podignut ćemo joj zadnji dio tijela, podloživši pod nje ga snopove slame. Ponekad ćemo također olakšati posao, ako životinju izvremo na leđa. Ako su porođajni putovi suviše suhi, moramo ih pod-

mazati čistim uljem ili mašću, a još bolje sluzju od lanenog sjemena.

Svakako, u nekim slučajevima ne ćemo uspjeti pomenutim postupcima. Tada je potrebno pozvati stručnjaka, koji će uzastojati da roditelj oslobodi od ploda, kad već

drugačije ne ide, operacijom. To će učiniti tako, da plod razreže u maternici na komade i da ih izvuče, ili će pak plod ukloniti kroz trbušnu stijenku, t. zv. carskim rezom.

Prof. dr. Milan Šlezić

AZIJSKA GRIPA

Od početka ove godine u stupcima dnevne štampe — naše i strane — sve češće je govora o »Azijskoj gripu«, koja je s dalekog Istoka krenula na put oko svijeta, pa je pred nekoliko tjedana stigla i u Evropu. Prema novinskim vijestima posljednjih dana pohađila je već i našu zemlju. Potrebno je zato, da se i u našem časopisu nešto kaže o toj bolesti.

Sa stručnog stajališta nije naročito opravdan naziv »azijska gripa«. Ni ova, a ni bilo koja druga gripa ne pozna nikakvih granica ni između država ni između kontinenta. Ova je gripa nazvana azijskom, jer se stjecajem raznih faktora i vremenskih prilika prvi put pojavila baš na dalekom azijskom tlu; tu je zabilježena, jer se pojavila u nešto jačem obliku. Slično je pred četrdesetak godina bilo sa »španjolskom groznicom«, koja je najprije zabilježena u Španiji, tu je dobila i ime, pa je zatim od god. 1917.—18. obišla čitav svijet kao neobično jaka pandemija, koja je pokosila mnogo više ljudskih života nego sva razorna oružja na svim frontama u Prvom svjetskom ratu. I prije »španjolske groznice« pojavljivala se gripa u prošlim stoljećima u obliku većih ili manjih epidemija, pojavljuje se i nakon »španjolke«, a pojavljivat će se još dugo vremena, dok se ne pronađe sredstvo i način, kako da se spriječi.

Prema tome svake godine u ovo godišnje doba, katkad malo prije, katkad malo kasnije, počinju prve »prehlade« i »gripe«, pa će tako biti i ove godine. Gripa je upravo najmasovnija bolest današnjice i gotovo bi se reklo, univerzalna. Iako obično nije naročito teška ni opasna bolest, ipak radi svoje masovnosti ima ogromno značenje kod svih naroda. Zato i ovogodišnja gripa nije nešto naročito, nešto azijsko, nego naš dobro poznati gost. To pak ne znači, da ovu pojavu smijemo omalovažavati, ali isto tako ne smijemo stvarati ni paniku.

Gripa ima svoju kliničku sliku: temperatura, glavobolja, boli u kostima, mišićima i zglobovima, premorenost, plućne i probavne smetnje i t. d. Ti znakovi bolesti mogu biti osobito jako izraženi, a mogu biti i jedva zamjetljivi, a to kao i uvijek zavisi od či-

tavog niza objektivnih i subjektivnih faktora. S obzirom na glavne simptome bolesti, kašljanje i kihanje, koji gotovo nikada ne izostaju, mogućnost prijenosa infekcije je ogromna. Hladno i vlažno vrijeme joj pogoduju, jer hladnoća i vlaga smanjuju otpornost sluznica dišnih putova — tih ulaznih vrata gripe. Zato je jesenjsko-zimska sezona — sezona gripe.

Kao i kod svih drugih zaraznih bolesti, otpornost organizma je važan faktor i kod širenja gripe. Kad opće prilike, kao što su oskudica, glad i druge nepogode za vrijeme ratova — oslabe otpornost u čitavom većem kolektivu, narodu — pošast gripe može zauzeti katastrofalne razmjere. To smo iskusili na koncu Prvog svjetskog rata. Danas nije takva situacija, da bi kolektivna otpornost bila smanjena, te bi mogla utjecati na širenje bolesti.

Uzročnik gripe je sitno živo biće t. zv. virus. Danas nauka pozna nekoliko vrsta ovog uzročnika. Uzročnik »Azijske gripe« pripada u vrstu A, koja se obično javlja i kod nas. Ova se klica prenosi t. zv. kapljičnom infekcijom, t. j. sitnim kapljicama, koje izlaze čovjeku iz ustiju i nosa, kad kašlje i kiše. Na tim kapljicama lebde klice u okolini inficiranih osoba, pa kad zdrav čovjek diše, dospijevaju mu u usta i u dišne putove. Ali i zdrava osoba može nositi i izbacivati iz ustiju i nosa ovakove klice. To su t. zv. zdravi kliconoše. Čovjek može postati kliconoša, ako preboli neku zaraznu bolest, pa kad ozdravi, ostanu klice u njegovim dišnim putovima. Ali i kod najlakše forme bolesti, koju čovjek kadšto ni ne osjeti, može on ostati kliconoša. Zato nikada ne znamo, tko sve oko nas sije klice i koga se moramo čuvati. Otud prijete vrlo velika opasnost i mogućnost infekcije kod mnogih kapljičnih infekcija, a kod gripe napose.

Moramo znati, da nije isto, ako se čovjek jedamput izloži infekciji ili mnogo puta. Ili drugim riječima, ako se čuvamo od infekcije i ako joj izbjegavamo, ne ćemo joj uvijek potpuno izbjeći, ali ćemo je svakako ograničiti na najmanju mjeru, a to je već uspjeh. Mali broj klica organizam lakše

svlada, pa često se bolest i ne pojavi ili u najgorem slučaju čovjek oboli u blagoj formi. Zato je potrebno to znati i držati se najvažnijih higijenskih mjera, koje su nam zasad jedino sigurno sredstvo u borbi protiv ove bolesti.

Bolesnik treba ležati. Odmoren organizam lakše se bori sa svakom bolešću. Osim toga na taj način smanjuje se mogućnost prijenosa.

Kad kašljemo i kišemo treba usta i nos uvijek zaštititi maramicom ili lijevom rukom. To napose vrijedi u doba gripe.

Nikada, a pogotovo kod gripe, ne smijemo

stavljati u usta ništa, što je već imao u ustima netko drugi, naročito bolesnik. Ova- mo ubrajamo pribor za jelo, igračke, pisaći pribor, cigarete i t. d.

Ne treba bez potrebe zalaziti u prostorije, gdje se sakuplja veći broj osoba, na pr. u kino, kazalište, gostionice, kavane, autobuse, tramvaje.

Treba redovito zračiti zatvorene prostorije, naročito stanove da se zagađeni zrak zamijeni čistim.

Treba voditi računa o ispravnoj prehrani, naročito hraniti se voćem i povrćem radi vitamina, koji podižu otpornost organizma protiv infekcija.

Prim. dr. Eugen Nežić

VIJESTI

PRIZNANJE MLJ. PODUZEĆU »SLAVONKA« SLAV. POŽEGA

NO općine Slav. Požega prilikom proslave dana oslobođenja grada Sl. Požega 12. IX. o. g. održao je svečanu sjednicu u Domu JNA, na kojoj su evocirane uspomene na samo oslobođenje grada spomenutog dana 1944., kao i na sve uspjehe postignute na privrednom i kulturnom polju.

Jedna posebno formirana komisija, sastavljena od raznih stručnjaka, predložila je Gradskoj skupštini neka privredna poduzeća, kulturna društva, kao i pojedince, koji su se u raznim djelatnostima naročito istakli, pa je tom prilikom uručena Rujanska diploma »Slavonki«, kao prvom poduzeću iz područja grada Slav. Požega, za naročite uspjehe u radu.

IZ DOMAĆE I STRANE ŠTAMPE

Nagrade za najbolja goveda na Novosadskom sajmu. — Zlatnu medalju za najbolja goveda dobili su: Obren Ivković, član Zemljoradničke zadruge iz Lakova, Drago Karić, član Zemljoradničke zadruge iz Dobrovoljice, Milutin Radovanović, član Zemljoradničke zadruge iz Crnovče i Poljoprivredni kombinat »Belje«.

Prijedlog Uredbe o prometu koncentrovanom krmom. — 3. IX. o. g. održan je u Savezu poljoprivredno-šumarskih komora FNRJ sastanak u vezi prijedloga Nacrta Uredbe o prometu koncentrovane stočne krme.

Nacrt Zakona o stočarstvu i Naredbe o ugovaranju stoke i stočnih proizvoda. — U Savezu poljoprivredno-šumarskih komora FNRJ priprema se prijedlog Zakona o stočarstvu i Naredba o ugovaranju stoke i stočnih proizvoda.

Snizena cijena ribljem brašnu. — Tvor-nica ribljih konzerva »Mirna« u Rovinju od 1. VIII. o. g. snizila je cijenu ribljem brašnu na 100 dinara kg fco utovareno u vagon — želj. stanica Rovinj. Najmanja narudžba 5 t.

Poljoprivredno dobro Brestovac — naj-bolje u takmičenju za visoki prinos pšenice. Od ukupno prijavljenih 113.883 ha površine za takmičenje u cijeloj državi uvjeti za to su ispunjeni samo na površini od 50.191 ha. Takmičile su se 342 opće poljoprivredne zadruge (20% od prijavljenih), 162 poljoprivredna dobra (30,6% od prijavljenih), 115 seljačkih radnih zadruga (30,3% od prijavljenih) i 49 zadružnih ekonomija (17,8% od prijavljenih).

Najbolji uspjeh u takmičenju za visoki prinos pšenice postiglo je Poljoprivredno dobro Brestovac na 351 ha površine s prinosom pšenice od 47 mtc po hektaru. Ovo je dobro dobilo kao prvu nagradu automobil »Fiat« 1400. Poljoprivredno dobro Erdut u Dalju postiglo je na 75 ha prinos pšenice 45,9 mtc po hektaru, Zavod za unapređenje poljoprivrede u Osijeku na 56 ha 49,6 mtc, Seljačka radna zadruga »Mladi borac« iz Dračeva kod Skopja na 15 ha 43,4 mtc, Poljoprivredno dobro »Pristova« iz Šmarja na 32,2 ha 44,7 mtc, a Poljoprivredno dobro »Dušma« iz Orašja kod Brčkog na 50 ha 44,1 mtc.